WYMAGANIA EDUKACYJNE – HISTORIA – KLASA VII

ROK SZKOLNY: 2026/2027

Ocena z historii jest ustalana na podstawie stopnia spełnienia przez ucznia wymagań edukacyjnych określonych dla danego poziomu nauczania. Przy ustalaniu oceny nauczyciel bierze pod uwagę w szczególności:

- zakres opanowanych wiadomości – znajomość faktów, wydarzeń, postaci, pojęć, dat i zagadnień historycznych określonych w wymaganiach edukacyjnych;
- rozumienie procesów i zjawisk historycznych – dostrzeganie związków przyczynowo-skutkowych, następstw wydarzeń oraz ich znaczenia;
- umiejętność posługiwania się wiedzą historyczną – wykorzystywanie poznanych wiadomości do rozwiązywania zadań i formułowania odpowiedzi;
- analizowanie i interpretowanie źródeł historycznych – odczytywanie informacji ze źródeł pisanych, ikonograficznych, kartograficznych, statystycznych i innych;
- umiejętność porządkowania wydarzeń w czasie i przestrzeni – posługiwanie się chronologią oraz mapą historyczną;
- formułowanie wypowiedzi historycznej – przedstawianie informacji w sposób rzeczowy, logiczny i uporządkowany oraz posługiwanie się właściwą terminologią historyczną;
- łączenie i wykorzystywanie wiadomości z różnych działów historii – dostrzeganie zależności i podobieństw między wydarzeniami, procesami i epokami;
- samodzielność w wykonywaniu zadań – odpowiednie do poziomu wymagań edukacyjnych.

Ogólna zasada ustalania oceny

Ocena śródroczna i roczna wynika z całościowego stopnia spełnienia wymagań edukacyjnych przewidzianych dla danej klasy.

Ocena nie jest ustalana na podstawie średniej arytmetycznej ocen cząstkowych. Oceny cząstkowe stanowią informację o stopniu opanowania poszczególnych wiadomości i umiejętności, natomiast ocena śródroczna i roczna jest oceną stopnia spełnienia wymagań edukacyjnych w danym okresie nauki.

W klasie 7 uczeń może w każdym semestrze wykonać trzy dodatkowe zadania domowe, których systematyczne i rzetelne wykonanie może zostać uwzględnione przy ustalaniu śródrocznej lub rocznej oceny klasyfikacyjnej z historii.

Za systematyczne i rzetelne wykonanie zadania uznaje się jego:

- wykonanie w wyznaczonym przez nauczyciela terminie,
- samodzielne wykonanie lub wykonanie z wykorzystaniem dozwolonych źródeł i materiałów,
- kompletność i zgodność z poleceniem,
- poprawność merytoryczną,
- estetyczne i czytelne przedstawienie.

Wykonanie zadania nie powoduje automatycznego podwyższenia oceny klasyfikacyjnej. Nauczyciel uwzględnia stopień spełnienia wymagań edukacyjnych przez ucznia, a wykonane zadania stanowią dodatkową informację o jego wiedzy, umiejętnościach, samodzielności i zaangażowaniu.

Podwyższenie oceny klasyfikacyjnej jest możliwe, jeżeli wykonane zadania potwierdzają spełnienie przez ucznia wymagań edukacyjnych na ocenę wyższą niż przewidywana.

Uczeń, który nie wykona zadania lub wykona je nierzetelnie, nie nabywa z tego tytułu prawa do podwyższenia oceny klasyfikacyjnej.

WYMAGANIA EDUKACYJNE – HISTORIA – KLASA VII

L.P.	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
1.	Kongres wiedeński	– wyjaśnia znaczenie terminów: *restauracja*,	– wyjaśnia znaczenie terminów: abdykacja,	– wyjaśnia znaczenie terminu Związek Nie-	– wyjaśnia znaczenie terminu „sto dni”;	– ocenia postawę Napoleona

		legitymizm, *równowaga europejska*; – zna daty obrad kongresu wiedeńskiego (1814–1815); – podaje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego.	Święte Przymierze; – zna daty: bitwy pod Waterloo (18 VI 1815), podpisania aktu Świętego Przymierza (IX 1815); – wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim; – prezentuje główne założenia ładu wiedeńskiego; – przedstawia decyzje kongresu dotyczące ziem polskich.	miecki; – zna datę „stu dni" Napoleona (III–VI 1815); – identyfikuje postać Aleksandra I; − przedstawia i wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim.	– identyfikuje postacie: Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III, Aleksandra I; – omawia przebieg „stu dni" Napoleona; − ocenia zasady, na których podstawie stworzono ład wiedeński; – przedstawia działalność Świętego Przymierza.	i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju; – ocenia zasady, w oparciu o które stworzono ład wiedeński; – ocenia działalność Świętego Przymierza; - wyjaśnia, dlaczego Turcja nie przystąpiła do Świętego Przymierza.
2.	Rewolucja przemysłowa	– wyjaśnia znaczenie terminów: *rewolucja przemysłowa*, *manufaktura;* – identyfikuje postać Jamesa Watta; – wymienia przyczyny rewolucji przemysłowej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: industrializacja, urbanizacja, kapitalizm; – identyfikuje postać: Samuela Morse'a; – wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się dzięki zastosowaniu maszyny parowej; – omawia wpływ zasto-	– identyfikuje postać Michaela Faradaya jako konstruktora silnika elektrycznego; – zna zasady kapitalizmu; – wskazuje na mapie państwa, na których terenie rozwinęły się w XIX w. najważniejsze zagłębia przemysłowe Europy;	– wyjaśnia znaczenie terminów: cywilizacja przemysłowa, metropolia; – przedstawia gospodarcze i społeczne skutki industrializacji; – wyjaśnia znaczenie wynalezienia elektryczności dla rozwoju przemysłu	– wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w.; – ocenia gospodarcze i społeczne skutki rozwoju przemysłu w XIX w. – opisuje sposób działania maszyny parowej.

			sowania maszyny parowej na rozwój komunikacji.	– przedstawia konsekwencje zastosowania maszyny parowej dla rozwoju przemysłu.	i komunikacji.	
3.	Nowe idee polityczne	– wyjaśnia znaczenie terminów: *ideologia*, *proletariat*, *strajk*, *fabrykanci*; – wymienia ideologie społeczno- polityczne w XIX wieku.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *liberalizm*, *konserwatyzm*, *socjalizm*, *komunizm*, *związek zawodowy*.	– identyfikuje postacie: Henriego de Saint-Simona, Roberta Owena, Fryderyka Engelsa, – identyfikuje postacie: Edmunda Burke'a, Karola Marksa, Adama Smitha; – przedstawia warunki pracy dzieci w XIX wiecznych fabrykach; – charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu i komunizmu.	− wyjaśnia znaczenie terminów: wolna konkurencja, liberalizm ekonomiczny, *manifest komunistyczny*; – wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami; – wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego – przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego.	– ocenia wpływ nowych ideologii na życie społeczne i polityczne w pierwszej połowie XIX w.;
4.	Po upadku Księstwa Warszawskiego	– wyjaśnia znaczenie terminu *uwłaszczenie*; – zna datę powstania Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa (1815);	− wyjaśnia znaczenie terminów: *autonomia*, *Galicja*, *unia personalna*; – charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego; – wymienia ośrodki	– wyjaśnia znaczenie terminów: namiestnik, protektorat; − identyfikuje postacie: Aleksandra I, Wielkiego księcia Konstantego; – wymienia organy wła-	– wskazuje na mapie najważniejsze okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim; – porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaborami, – charakteryzuje ustrój	– ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej w zaborze pruskim; – ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego; − wymienia wady i zalety ustroju Królestwa

		– wymienia ustalenia kongresu wiedeńskiego w sprawie ziem polskich.	przemysłowe w Królestwie Polskim; – wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim.	dzy określone w konstytucji Królestwa Polskiego; – wymienia reformy Franciszka Ksawerego Druckiego- Lubeckiego; – charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego i zaboru austriackiego oraz Królestwa Polskiego.	Wielkiego Księstwa Poznańskiego; – opisuje ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej; – omawia proces uwłaszczania chłopów w zaborze pruskim i austriackim.	Polskiego.
5.	Powstanie listopadowe	– wyjaśnia znaczenie terminu noc listopadowa; – zna daty: wybuchu powstania listopadowego (29/30 XI 1830); – identyfikuje postać Piotra Wysockiego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *cenzura*, *kaliszanie*, *konspiracja*, *dyktator*; – wymienia przyczyny powstania listopadowego; – identyfikuje postacie: Aleksandra I, Józefa Chłopickiego, Mikołaja I.	– wymienia i wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego; – omawia przyczyny klęski powstania listopadowego. – identyfikuje postacie: Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater; – opisuje przebieg nocy listopadowej – charakteryzuje poczynania władz powstańczych do wybuchy wojny polsko-rosyjskiej.	− identyfikuje postacie: Józefa Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego; – wyjaśnia, jaką rolę w życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty; – opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej; – przedstawia okoliczności powstania opozycji legalnej i cele jej działalności; – przedstawia przebieg walk powstańczych poza Królestwem Polskim.	– ocenia stosunek władz carskich do opozycji legalnej i nielegalnej; – ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia. – wyjaśnia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I.

6.	Polacy po powstaniu listopadowym	– wyjaśnia znaczenie terminów: *rusyfikacja*, *Wielka Emigracja*; – identyfikuje postacie: Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego; – wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania listopadowego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *zsyłka*, *represja*; – wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji; – wymienia główne kraje, do których emigrowali Polacy po upadku powstania listopadowego; – identyfikuje postać Zygmunta Krasińskiego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *Statut organiczny*, *kontrybucja*; – wymienia formy działalności Polaków na emigracji; – omawia przykłady polityki władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego.	– omawia represje popowstaniowe w zaborze pruskim;	– opisuje działalność kulturalną Polaków na emigracji; – ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków po upadku powstania listopadowego.
7.	Kultura polska pod zaborami	– wyjaśnia znaczenie terminu romantyzm; – identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina.	– wyjaśnia znaczenie terminu: *racjonalizm*, *mesjanizm*; – wymienia przykłady dzieł polskich romantyków; – wymienia poglądy romantyków.	– identyfikuje postać: Joachima Lelewela, Artura Grottgera, Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego; – charakteryzuje warunki, w jakich ukształtował się polski romantyzm.	− identyfikuje postacie: Andrzeja Towiańskiego, Artura Grottgera; – przedstawia sytuację kultury polskiej po utracie niepodległości; – wymienia przykłady szkół działających w Królestwie Polskim; – wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków z klasykami.	– ocenia wpływ romantyzmu na niepodległościowe postawy Polaków.
8.	Stany Zjednoczone w XIX wieku	– wyjaśnia znaczenie terminów: *secesja*, *Północ*, *Południe*, *dyskry-*	– wyjaśnia znaczenie terminów: *wojna secesyjna*, *Konfederacja*,	– wyjaśnia znaczenie terminów: *taktyka spalonej ziemi*, *abolicjo-*	– wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczo-	– wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu wojny miał

		minacja; – zna datę wojny secesyjnej (1861–1865); – identyfikuje postać Abrahama Lincolna;	*Unia*; – wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej.	*nizm*, *demokraci*, *republikanie*; – identyfikuje postacie: Roberta Lee, Ulyssesa Granta; – zna daty: wyboru Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), wydania dekretu o zniesieniu niewolnictwa (1863); – opisuje przebieg wojny secesyjnej; – charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa.	nych w XIX w.; – porównuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa; – dzieli skutki wojny secesyjnej na: społeczne, polityczne i gospodarcze.	dekret o zniesieniu niewolnictwa; – ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych.
9.	Zjednoczenie Włoch i Niemiec	– zna daty: powstania Królestwa Włoch (1861), ogłoszenia powstania II Rzeszy Niemieckiej (18 I 1871); – identyfikuje postać Giuseppe Garibaldiego.	– wyjaśnia znaczenie terminu *wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”*; – wymienia, jakie wojny stoczono podczas jednoczenia Niemiec; – wymienia wydarzenia, które doprowadziły do zjednoczenia Włoch; – identyfikuje postacie:, Wilhelma I, Wiktora Emanuela II, Ottona von Bi-	– zna daty: wojny Prus z Austrią (1866), wojny francusko-pruskiej (1870-1871); – przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy; – opisuje przebieg procesu jednoczenia Niemiec; – wskazuje na mapie etapy jednoczenia	– zna daty: wojny Piemontu z Austrią (1859), wybuchu powstania w Królestwie Obojga Sycylii (1860), zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch (1866), zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie (1870); – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Włoch odegrał Giuseppe Garibal-	– ocenia metody stosowane przez Ottona Bismarcka i Giuseppe Garibaldiego w procesie jednoczenia swoich państw; – wyjaśnia, dlaczego Piemont stał się ośrodkiem jednoczenia Włoch.

			smarcka.	Włoch i Niemiec.	di; – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck; – omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec; – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej.	
10.	Kolonializm w XIX wieku	– wyjaśnia znaczenie terminu *kolonializm*, *metropolia*; – wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji.	– wyjaśnia znaczenie terminu *kompania handlowa* – wskazuje państwa, które posiadały najwięcej kolonii; – wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej; – identyfikuje postać królowej Wiktorii.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *ekspansja*, *eksterminacja*, *Kompania Wschodnioindyjska*; – wskazuje na mapie tereny świata, które podlegały kolonizacji pod koniec XIX w.; – wymienia przyczyny konfliktów kolonialnych; – przedstawia skutki ekspansji kolonialnej dla państw europejskich i mieszkańców terenów podbitych.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *powstanie sipajów*, *wojny opiumowe*, *wojny burskie*, *powstanie bokserów*; – przedstawia proces kolonizacji Afryki i Azji; – wskazuje przykłady konfliktów kolonialnych.	– porównuje proces kolonizacji Afryki i Azji; – ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw.

11.	Przemiany polityczno-społeczne w Europie	– wyjaśnia znaczenie terminów: *system republikański*, *monarchia parlamentarna*, *demokratyzacja*; – wymienia nowe ruchy polityczne w Europie drugiej połowie XIX w.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *socjaldemokracja*, *chrześcijańska demokracja* (*chadecja*), *emancypantki*, *sufrażystki*; – identyfikuje postacie: Karola Marksa, Leona XIII; – wymienia postulaty emancypantek i sufrażystek; – wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *nacjonalizm*, *szowinizm*, *syjonizm*; – przedstawia założenia programowe socjalistów; – charakteryzuje założenia programowe chrześcijańskiej demokracji; – przedstawia cele i metody działania anarchistów.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *solidaryzm społeczny*, *społeczeństwo industrialne*, *Międzynarodówka*, *encyklika*; – przedstawia wpływ ideologii nacjonalizmu na kształtowanie się różnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych; – omawia różnice między zwolennikami socjaldemokracji a komunistami; – wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet.	– porównuje systemy ustrojowe w XIX–wiecznej Europie; – przedstawia okoliczności kształtowania się syjonizmu i jego założenia.
12.	Postęp techniczny i kultura przełomu XIX i XX wieku	– wyjaśnia znaczenie terminów: *teoria ewolucji*, *kultura masowa*; – identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie; – wymienia odkrycia naukowe, przełomu XIX i	− wyjaśnia znaczenie terminów: *pasteryzacja, promieniowanie X,* − identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie, Ludwika Pasteura, Auguste'a i Louisa Lumière, Claude Moneta, Rudol-	– wyjaśnia znaczenie terminów: *secesja*, *realizm*, *impresjonizm*, *naturalizm*, *kubizm*; − identyfikuje postacie: Dmitrija Mendelejewa, Wilhelma Roentgena, Charelsa Dickensa, Pierre'a Curie;	− wyjaśnia znaczenie terminu: *historyzm*, *symbolizm*, *futuryzm*, *ekspresjonizm*; − zna datę pierwszych igrzysk olimpijskich (1896); – identyfikuje postacie:	– ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu; – ocenia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji;

		XX wieku.	fa Diesela; – wskazuje wynalazki, które miały wpływ na życie codzienne; – wymienia wynalazki, które miały wpływ na rozwój medycyny i higieny.	– charakteryzuje rozwój komunikacji i transportu; – przedstawia założenia teorii ewolucji; – charakteryzuje nowe kierunki w sztuce i architekturze; – wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne w XIX w.; – przedstawia okoliczności upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.	Émile'a Zoli, Roberta Kocha, Karla Benza, Gottlieba Daimlera, – wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w.; – wyjaśnia, czym charakteryzowało się malarstwo impresjonistów;	– wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę przełomu XIX i XX w.
13.	Powstanie styczniowe	– wyjaśnia znaczenie terminów: *praca organiczna*, *branka*, *dyktator*; – zna daty: wybuchu powstania (22 I 1863), – identyfikuje postać Romualda Traugutta; – określa przyczyny powstania styczniowego;	– identyfikuje postacie: Aleksandra Wielopolskiego Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza; – przedstawia programy polityczne „białych" i „czerwonych"; – wskaże na mapie miejsca walk powstańczych; – wskazuje przyczyny	– wyjaśnia znaczenie terminu *odwilż* (*wiosna*) *posewastopolska, „czerwoni"*, *„biali"*, *wojna partyzancka*, *ukaz*; – wymienia założenia pracy organicznej; − identyfikuje postacie: Jarosława Dąbrowskiego, Leopolda Kronenberga; – charakteryzuje odwilż	– wyjaśnia znaczenie terminu *„rewolucja moralna"*; − zna daty: ogłoszenia manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863); ukazu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim (III 1864); – przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego;	– ocenia politykę Aleksandra Wielopolskiego; – ocenia postawy dyktatorów powstania styczniowego. – omawia okoliczności i skutki wprowadzenia dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim; – porównuje programy polityczne „czerwonych"

			upadku powstania styczniowego.	posewastopolską w Królestwie Polskim; – wskazuje różnicę w stosunku do powstania zbrojnego między „czerwonymi” i „białymi”; – omawia cele manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego;	− identyfikuje postacie: Andrzeja Zamoyskiego, Józefa Hauke- Bosaka; – wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu powstania; – wymienia przykłady realizacji programu pracy organicznej.	i „białych”. – wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia chłopska.
14.	Po powstaniu styczniowym	– wyjaśnia znaczenie terminów: *rusyfikacja*, *germanizacja*; – wymienia bezpośrednie represje wobec uczestników powstania styczniowego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *trójlojalizm*, *Kraj Przywiślański*, *autonomia*, *strajk szkolny*, *rugi pruskie*; – identyfikuje postacie: Marii Konopnickiej, Michała Drzymały; – charakteryzuje politykę germanizacji.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *kibitka*, *tajne komplety*, *Komisja Kolonizacyjna*, *Hakata*; – identyfikuje postacie: Ottona von Bismarcka, Piotra Wawrzyniaka; – omawia postawę Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji; – wymienia postawy Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *Uniwersytet Latający*, *Towarzystwo Czytelni Oświatowych*, *nowela osadnicza, ustawa kagańcowa*; – przedstawia przykłady rusyfikacji i germanizacji ziem zabranych; – wymienia instytucje autonomiczne w Galicji; – omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem.	– ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych; – ocenia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji i germanizacji; – ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego; – przedstawia okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie.
15.	Zmiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich	– wyjaśnia znaczenie terminu: *emigracja zarobkowa*, *robotnicy*;	– wyjaśnia znaczenie terminów: *burżuazja*, *inteligencja*, *ziemiaństwo*;	– wyjaśnia znaczenie terminów: *asymilacja*, *spółdzielnie oszczędnościo-*	– porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów;	– ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych

		– wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec XIX w.; – wymienia grupy społeczne, które wykształciły się w społeczeństwie polskim w XIX w.	– wymienia przykłady przedsiębiorczości Polaków w zaborze pruskim; – omawia przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w.	*wo- pożyczkowe*; – zna datę uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim (1864); – charakteryzuje rozwój gospodarczy Galicji; – identyfikuje postacie: Hipolita Cegielskiego, Franciszka Stefczyka; – przedstawia rozwój i rolnictwa w zaborze rosyjskim; – charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich.	– wyjaśnia, na czym polegał proces asymilacji Żydów i jakie były jego skutki; – opisuje przykłady przedsiębiorczości w zaborze rosyjskim, pruskim i austriackim;	z rozwojem gospodarczym ziem polskich pod zaborami; – omawia rozwój Łodzi jako miasta przemysłowego; – omawia rozwój spółdzielczości w Galicji.
16.	Działalność polityczna na ziemiach polskich	– zna datę rewolucji 1905–1907; – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa;	– wyjaśnia znaczenie terminów: *krwawa niedziela*, *solidaryzm narodowy*; – rozwinie skrót: SDKP , SDKPiL, PPS, PSL; − identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Róży Luksemburg, Ignacego Daszyńskiego;	– wyjaśnia znaczenie terminu *endecja*; *orientacja prorosyjska*, *orientacja proaustriacka*, − zna daty: powstania Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego (1897), Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903);	− wyjaśnia znaczenie terminów: *Duma Państwowa*, *Macierz Szkolna*; − zna daty: powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), Socjaldemokracji Królestwa i Polskiego i Litwy (1900), Stronnictwa Ludowego (1895), Polskiej Partii Socjaldemokratycznej Galicji i Śląska	– wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami; – ocenia skalę realizacji haseł polskich partii politycznych w XIX i na początku XX w; – wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod

			– wymienia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich.	– wymienia przyczyny i przebieg rewolucji 1905–1907 w Rosji i Królestwie Polskim; – wskazuje partie należące do ruchu socjalistycznego, narodowego i ludowego.	(1897); − identyfikuje postacie: Stanisława Wojciechowskiego, Stanisława Stojałowskiego, Franciszka Stefczyka, Marii i Bolesława Wysłouchów; – wymienia założenia programowe SDKPiL i PPS; – przedstawia założenia ruchu robotniczego i ruchu narodowego; – przedstawia okoliczności ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początki XX w.	zaborami; – omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na ziemiach polskich; – wyjaśnia, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji; – porównuje założenia programowe PPS i SDKPiL; – porównuje założenia programowe orientacji niepodległościowych do 1914 r.
17.	Kultura polska na przełomie XIX i XX wieku	– wyjaśnia znaczenie terminów: *pozytywizm*, *praca organiczna*, *praca u podstaw*, *Młoda Polska*; − identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Elizy Orzeszkowej, Jana Matejki, Marii Konopnic-	– wyjaśnia znaczenie terminu *modernizm*; – wymienia cechy kultury masowej na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w; – wyjaśnia, na czym polegała literatura i malarstwo tworzone ku pokrzepieniu serc.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *literatura postyczniowa*, *skauting*; – wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury; – wyjaśnia, dlaczego Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury;	– wyjaśnia znaczenie terminu *ogródki jordanowskie*, − identyfikuje postacie: Henryka Jordana, Heleny Modrzejewskiej, Andrzeja Małkowskiego, Kazimierza Prószyńskiego; – wyjaśnia, jaką rolę	– ocenia skuteczność tworzenia literatury i malarstwa ku pokrzepieniu serc; – wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany światopoglądowe miała klęska powstania styczniowego; – charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i

		kiej, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego; – podaje przykłady literatury i malarstwa tworzonego ku pokrzepieniu serc.		– charakteryzuje kulturę Młodej Polski.	miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami.	XX w.
18.	Świat na drodze ku wojnie	– wyjaśnia znaczenie terminów: *trójprzymierze*/*państwa centralne*, *trójporozumienie*/*ententa*; – wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza i trójporozumienia.	– zna daty: zawarcia trójprzymierza (1882), powstania trójporozumienia (1907); – wymienia przyczyny narastania konfliktów między europejskimi mocarstwami.	– wskazuje cele trójprzymierza i trójporozumienia; – wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń.	– opisuje okoliczności powstania trójprzymierza i trójporozumienia; – przedstawia przykłady rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach.	– wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie XIX i na początku XX w..
19.	Na frontach I wojny światowej	– wyjaśnia znaczenie terminów: *Wielka Wojna*, *front*; – identyfikuje postać Franciszka Ferdynanda Habsburga; – zna daty: I wojny światowej (1914–1918), podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne (11 XI 1918); – wymienia przyczynę	− wyjaśnia znaczenie terminów: *ultimatum*, *wojna błyskawiczna*, *wojna pozycyjna*, *wojna manewrowa*, *nieograniczona wojna podwodna*; – zna daty: zamachu w Sarajewie (28 VI 1914), wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro-Węgry (28 VII 1914); – wskazuje na mapie państwa europejskie	– wyjaśnia znaczenie terminu *U– boot*, *ofensywa*; – zna daty: wypowiedzenia wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone (IV 1917), podpisania traktatu brzeskiego (3 III 1918); − identyfikuje postacie: Karola I Habsburga, Wilhelma II, Gawriło	− zna daty: przyłączenia się Włoch do ententy (1915), ogłoszenia nieograniczonej wojny podwodnej (1917); – wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro- Węgrzech; – opisuje przebieg walk na froncie zachodnim i	− ocenia skutki ogłoszenia przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej; − ocenia skutki zastosowania nowych rodzajów broni; − porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim; – przedstawia przebieg

		bezpośrednią wybuchu Wielkiej Wojny.	walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych; – wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny miało wprowadzenie nowych rodzajów broni.	Principa; – wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań wojennych w czasie I wojny światowej. – przedstawia okoliczności kapitulacji państw centralnych; – wskazuje przyczyny klęski państw centralnych.	wschodnim; – przedstawia proces kształtowania się bloku państw centralnych i państw ententy; – wymienia przyczyny pośrednie wybuchu Wielkiej Wojny.	walk na Bałkanach i we Włoszech.
20.	Rewolucje w Rosji	– wyjaśnia znaczenie terminów: *bolszewicy*, *Armia Czerwona*, *łagry*; – zna daty: wybuchu rewolucji lutowej (III 1917), wybuchu rewolucji październikowej (XI 1917); – identyfikuje postać Włodzimierza Lenina; – rozwinie skrót ZSRS.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *rewolucja lutowa*, *rewolucja październikowa*; – identyfikuje postać Mikołaja II; − wskazuje na mapie miejsce wybuchu rewolucji lutowej oraz rewolucji październikowej; – wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *Rada Komisarzy Ludowych*, *dwuwładza*, *Rząd Tymczasowy*, *biała gwardia*, *Czeka*, *tezy kwietniowe*; − zna daty: obalenia caratu przez Rząd Tymczasowy (15 III 1917), wojny domowej w Rosji (1919–1922), powstania ZSRS (XII 1922); − identyfikuje postacie: Lwa Trockiego, Feliksa	– wyjaśnia znaczenie terminów: *eserowcy*, *mienszewicy*; − identyfikuje postacie: Aleksandra Kiereńskiego, Grigorij Rasputin; – wymienia założenia programowe rosyjskich stronnictw politycznych; – omawia przebieg rewolucji lutowej; – określa przyczyny, omawia przebieg i skutki wojny domowej	– ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy; – omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny światowej; – charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji.

				Dzierżyńskiego; – wymienia, kto sprawuje władzę w Rosji po rewolucji październikowej.	w Rosji.	
21.	Sprawa polska podczas I wojny światowej	– wyjaśnia znaczenie terminu *Legiony Polskie*; – zna datę podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919); – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *kryzys przysięgowy*, *Błękitna Armia*; zna datę sformowania Legionów Polskich (1914), – omawia udział polskich formacji zbrojnych u boku państw centralnych i u boku ententy; − wymienia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *Akt 5 listopada* (*manifest dwóch cesarzy*), *Rada Regencyjna*; − zna daty: wydania manifestu dwóch cesarzy (5 XI 1916), programu pokojowego prezydenta Wilsona (8 I 1918), kryzysu przysięgowego (VII 1917); – przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie i wskazuje cele ich działalności.	− wyjaśnia znaczenie terminu: *Kompania Kadrowa*, *Legion Puławski*, *I II Brygada Legionów Polskich*; − zna daty: odezwy cara Mikołaja II (1916), powstania Rady Regencyjnej (1917), wkroczenia Kompanii Kadrowej do Królestwa Polskiego (6 VIII 1914), powstania Legionu Puławskiego (1914); – wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r.	– porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim; – ocenia wkład Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez Polaków; – przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we Francji.
22.	Świat po I wojnie światowej	– wyjaśnia znaczenie terminów: *Liga Narodów*, *wielki kryzys gospodarczy*; – zna daty: podpisania traktatu wersalskiego (28	– wyjaśnia znaczenie terminów: *Wielka Czwórka*, *demilitaryzacja*, *ład wersalski*, *czarny czwartek*, *New Deal*; – identyfikuje postać	– wyjaśnia znaczenie terminów: *plebiscyt*, *wolne miasto*, *mały traktat wersalski*; − zna daty: obrad konferencji paryskiej (XI	− zna daty: wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926), wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów (1934) − identyfikuje postacie:	– ocenia skuteczność funkcjonowania ładu wersalskiego; – ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na sytuację poli-

		VI 1919); − przedstawia zniszczenia i straty po I wojnie światowej.	Franklina Delano Roosevelta; – wymienia postanowienia traktatu wersalskiego; – wymienia państwa europejskie decydujące o ładzie wersalskim; – wskazuje na mapie państwa powstałe po I wojnie światowej; – wyjaśnia cel powstania Ligi Narodów.	1918–VI 1919), powstania Ligi Narodów (1920), układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929), wprowadzenia *New Deal* (1933); – charakteryzuje działalność Ligi Narodów; – charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu gospodarczego i sposoby radzenia sobie z nim.	Davida Lloyd George'a, Thomasa Wilsona, Vittorio Orlando; – charakteryzuje postanowienia małego traktatu wersalskiego; − charakteryzuje postanowienia konferencji w Locarno.	tyczną w Europie; – wyjaśnia, jaką rolę w podważeniu ładu wersalskiego odegrał układ w Locarno; – omawia postanowienia pokojów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec.
23.	Narodziny faszyzmu	– wyjaśnia znaczenie terminów: *faszyzm*, *narodowy socjalizm (nazizm)*, *obóz koncentracyjny*, *führer*; – zna daty: marszu na Rzym (1922), przejęcia przez Adolfa Hitlera funkcji kanclerza (I 1933); – identyfikuje postać Adolfa Hitlera; – wymienia cechy charakterystyczne nazizmu.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *marsz na Rzym*, *antysemityzm*, *ustawy norymberskie*, *totalitaryzm*, *Gestapo*; – zna datę przyjęcia ustaw norymberskich (1935), nocy kryształowej (1938); – identyfikuje postać Josefa Goebbelsa, Heinricha Himmlera; – opisuje okoliczności przejęcia władzy przez	− wyjaśnia znaczenie terminów: *noc długich noży*, *ustawy norymberskie*, *noc kryształowa*, *totalitaryzm*; – zna daty: przejęcia przez Benita Mussoliniego funkcji premiera (1922), funkcjonowania Republiki Weimarskiej (1919–1933), przejęcia pełnej władzy w Niemczech przez Adolfa Hitlera (VIII 1934); – wyjaśnia, w jaki spo-	– wyjaśnia znaczenie terminów: *korporacja*, *pucz*, *indoktrynacja*; – zna daty: puczu monachijskiego (1923), podpalenia Reichstagu (II 1933); – przedstawia sytuację Niemiec po zakończeniu I wojny światowej; – omawia przyczyny popularności nazistów w Niemczech;	– wyjaśnia, dlaczego w Europie zyskały popularność rządy totalitarne; – ocenia zbrodniczą politykę nazistów do 1939 r.; – ocenia wpływ polityki prowadzonej przez Adolfa Hitlera na życie obywateli.

			Adolfa Hitlera.	sób naziści kontrolowali życie obywateli.	– charakteryzuje politykę nazistów wobec Żydów.	
24.	ZSRS – imperium komunistyczne	– wyjaśnia znaczenie terminów: *stalinizm*, *kult jednostki*, *łagier*; – zna daty: utworzenia ZSRS (30 XII 1922), paktu Ribbentrop- Mołotow (23 VIII 1939); – identyfikuje postać Józefa Stalina; – wymienia cechy charakterystyczne państwa stalinowskiego.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *Nowa Ekonomiczna Polityka*, *wielka czystka*, *NKWD*, *Gułag*; – zna datę układu w Rapallo (1922); – wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kult jednostki; - rozwinie skrót NKWD, NEP.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *kołchoz*, *kolektywizacja rolnictwa*, *gospodarka planowa*, *czystka*; - rozwinie skróty: WKP(b); – identyfikuje postacie: Wiaczesława Mołotowa, Joachima Ribbentropa; – wymienia metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *komunizm wojenny*; – wskazuje na mapie największe skupiska łagrów; – wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy; − zna daty: ogłoszenia NEP (1921), wielkiej czystki (1936–1938), kolektywizacji rolnictwa (1928), głodu na Ukrainie (1932–1933); – omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939 r.	– ocenia politykę Stalina wobec przeciwników; – charakteryzuje reformy gospodarcze Józefa Stalina; – ocenia skutki reform gospodarczych wprowadzonych w ZSRS przez Stalina.
25.	Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywojennym	− wyjaśnia znaczenie terminów: *mass media*, *emancypacja*, *prawa wyborcze*; – wymienia rodzaje	– przedstawia rozwój środków komunikacji i mass mediów w okresie międzywojennym; − charakteryzuje zmia-	– wyjaśnia znaczenie terminów: *modernizm*, *dadaizm*, *surrealizm*, *futuryzm*; − identyfikuje postać	− wyjaśnia znaczenie terminów: *funkcjonalizm*, *socrealizm*, *indoktrynacja*; − identyfikuje postać	– ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu I wojny światowej;

		mass mediów; – przedstawia społeczne skutki I wojny światowej.	ny społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym; − wymienia nowe nurty w architekturze i sztuce; − identyfikuje postać Charliego Chaplina.	Orsona Wellesa;	Rudolfa Valentino ; − zna datę przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce (1918); – wyjaśnia, jakie cele przyświecały nowym trendom w architekturze i sztuce.	– wyjaśnia i ocenia wpływ mass mediów na społeczeństwo w dwudziestoleciu międzywojennym.
26.	Świat na drodze ku II wojnie światowej	– wyjaśnia znaczenie terminu: *aneksja*, *Anschluss*, *oś Berlin-Rzym-Tokio* (*państwa osi*); – identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera; – wskazuje na mapie państwa europejskie, które padły ofiarą agresji Niemiec i Włoch.	– wyjaśnia znaczenie terminu *appeasement*; − zna daty: *Anschlussu* Austrii (III 1938), konferencji w Monachium (29–30 IX 1938); – podaje przykłady łamania postanowień traktatu wersalskiego przez Hitlera.	– wyjaśnia znaczenie terminu *remilitaryzacja*; − zna daty: remilitaryzacji Nadrenii (1936), aneksji Czech i Moraw przez III Rzeszę (III 1939); – przedstawia przyczyny *Anschlussu* Austrii; – wymienia postanowienia konferencji w Monachium.	− zna daty: proklamowania niepodległości Słowacji (III 1939), zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy (III 1939); – identyfikuje postać Neville'a Chamberlaina; – przedstawia proces militaryzacji Niemiec; – omawia okoliczności zwołania konferencji monachijskiej.	– ocenia postawę polityków państw zachodnich na konferencji w Monachium; – ocenia skutki polityki *appeasementu* dla Europy; – przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji monachijskiej.
27.	Odrodzenie Rzeczypospolitej	– zna daty: przekazania władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu przez	– wyjaśnia znaczenie terminu *Tymczasowy*	– wyjaśnia znaczenie terminu *nacjonalizacja*;	– przedstawia założenia programowe tymczaso-	– charakteryzuje sytuację polityczną na ziemiach polskich w pierw-

		Radę Regencyjną (11 XI 1918); – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego; – wie, dlaczego 11 listopada stał się symboliczna datą odzyskania przez Polskę niepodległości.	*Naczelnik Państwa*; − identyfikuje postacie: Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego; – omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Piłsudskiego; – wymienia pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich.	– umiejscawia w czasie powołanie rządu Moraczewskiego (18 XI 1918) oraz rządu Ignacego Jana Paderewskiego (I 1919);	wych ośrodków władzy; – przedstawia założenia programowe rządu Jędrzeja Moraczewskiego; – wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa, która zaistniała pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę.	szym roku niepodległości; − ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania niepodległości; − ocenia rolę, jaką odegrał Józef Piłsudski w momencie odzyskania niepodległości.
28.	Kształtowanie się granic odrodzonej Polski	– wyjaśnia znaczenie terminu *plebiscyt*; – zna daty: Bitwy Warszawskiej (15 VIII 1920), pokoju w Rydze (18 III 1921); – identyfikuje postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego; – wymienia postanowienia pokoju ryskiego; – wymienia wydarzenia, które miały wpływ na kształt granic państwa polskiego.	− wyjaśnia znaczenie terminu *Orlęta lwowskie*; − zna daty: wybuchu powstania wielkopolskiego (27 XII 1918), plebiscytu na Górnym Śląsku (20 III 1921), pierwszego powstania śląskiego (1919), drugiego powstania śląskiego (1920),trzeciego powstania śląskiego (1921); – identyfikuje postacie: Lucjana Żeligowskiego, Wincentego Witosa,	– wyjaśnia znaczenie terminów: *linia Curzona*, „*cud nad Wisłą*”, *koncepcja inkorporacyjna*, *koncepcja federacyjna*, „*bunt*” *Żeligowskiego*; − zna daty: włączenia Litwy Środkowej do Polski (III 1922), plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu (11 VII 1920), – identyfikuje postacie: Wojciecha Korfantego, Symona Petlury, Tadeusza Rozwadowskiego; – wskazuje na mapie	− zna daty: zaślubin Polski z morzem (10 II 1920), podziału Śląska Cieszyńskiego (VII 1920); – identyfikuje postać Józefa Hallera; – charakteryzuje kształtowanie się granic odrodzonej Polski z wykorzystaniem mapy; – przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko- -ukraińskiego pod koniec 1918 i 1 1919 r.;	– ocenia postawę Polaków wobec ekspansji ukraińskiej w Galicji Wschodniej; – ocenia przyczyny klęski Polski w plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu; – ocenia postawę Polaków wobec walki o polskość Śląska; – omawia okoliczności zaślubin Polski z morzem; – porównuje koncepcję inkorporacyjną

			Ignacego Jana Paderewskiego; – wskazuje na mapie obszar Wolnego Miasta Gdańska, obszar powstania wielkopolskiego; – omawia przebieg i skutki powstania wielkopolskiego.	granicę wschodnią ustaloną w pokoju ryskim; – charakteryzuje przebieg wojny polsko- bolszewickiej; – wskazuje na mapie obszary plebiscytowe, zasięg powstań śląskich.	– omawia okoliczności podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki; – opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki; – przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich; – omawia okoliczności plebiscytów Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku.	i federacyjną; - omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej; – przedstawia, w jaki sposób Polska przyłączyła ziemię wileńską.
29.	Rządy parlamentarne	– wyjaśnia znaczenie terminu *Naczelnik Państwa*; – zna daty: uchwalenia konstytucji marcowej (17 III 1921), wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta (XII 1922), – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego; – wymienia państwa , z	− wyjaśnia znaczenie terminów: *mała konstytucja*, *konstytucja marcowa*, *hiperinflacja*; − zna datę: uchwalenia małej konstytucji (20 II 1919); − identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Wojciecha Korfantego, Władysława Grabskiego; – wymienia partie polityczne II Rzeczypospolitej.	– wyjaśnia znaczenie terminów: *wojna celna*, *system parlamentarny*, *Kresy Wschodnie*; − zna daty: pierwszych wyborów do sejmu ustawodawczego (I 1919), zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza (16 XII 1922),układu polsko-francuskiego (II 1921); – wymienia postanowienia małej konstytucji;	– wyjaśnia znaczenie terminów: *sejm ustawodawczy*, *Zgromadzenie Narodowe*, *kontrasygnata*, *dywersja*; − identyfikuje postacie: Romana Rybarskiego, Ignacego Daszyńskiego, Maurycego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya; – charakteryzuje rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926; – wymienia postanowie-	– ocenia rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926; – charakteryzuje wpływ słabości politycznej rządów parlamentarnych na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej; – charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej.

		którymi II Rzeczypospolita zawarła sojusze.		– omawia okoliczności i skutki zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza; – wymienia postanowienia konstytucji marcowej.	nia sojuszy Polski z Francją i Rumunią.	
30.	Zamach majowy i rządy sanacji	– wyjaśnia znaczenie terminów: *zamach majowy*, *sanacja*; – zna daty: początku zamachu majowego (12 V 1926), uchwalenia konstytucji kwietniowej (23 IV 1935); – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego, Stanisława Wojciechowskiego; – wymienia nazwy traktatu z ZSRS i układu z Niemcami z okresu polityki równowagi.	– zna daty: traktatu polsko-radzieckiego o nieagresji (1932), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934); − identyfikuje postać Józefa Becka; – wymienia przyczyny zamachu majowego.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem*, *Centrolew*, *wybory brzeskie,* nowela sierpniowa, autorytaryzm, konstytucja kwietniowa, polityka równowagi; − identyfikuje postacie: Macieja Rataja, Walerego Sławka, Edwarda Rydza- Śmigłego; – charakteryzuje przebieg zamachu majowego; – przedstawia postanowienia konstytucji kwietniowej.	− zna datę procesu brzeskiego (1932), dymisji rządu i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (14 V 1926), wyborów brzeskich (XI 1930); – wyjaśnia znaczenie terminów: *partyjniactwo* „*cuda nad urną*”, *grupa pułkowników*; – opisuje skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego; – charakteryzuje rządy sanacyjne; – przedstawia politykę sanacji wobec opozycji; – omawia rządy sanacyjne po śmierci Józefa Piłsudskiego.	– charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie; – ocenia zamach majowy i jego wpływ na losy II Rzeczypospolitej i jej obywateli; – porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach marcowej i kwietniowej;
31.	Osiągnięcia II Rzeczypo-	– wyjaśnia znaczenie	− wyjaśnia znaczenie	– wyjaśnia znaczenie	− zna daty: ustawy o re-	– ocenia wpływ reform

	spolitej	terminów: *Polska A i Polska B*, *Centralny Okręg Przemysłowy*; – wskazuje na mapie obszar Polski A i Polski B, obszar COP-u, Gdynię; - rozwinie skrót COP.	terminów: *reforma rolna*, *reforma walutowa*, *magistrala węglowa*; – identyfikuje postacie: Eugeniusza Kwiatkowskiego, Władysława Grabskiego; – na podstawie mapy wymienia okręgi przemysłowe II Rzeczypospolitej; − przedstawia strukturę społeczną II Rzeczypospolitej. – wymienia różnice między Polską A i Polską B; – przedstawia przyczyny budowy portu w Gdyni.	terminów: *asymilacja narodowa*, *getto ławkowe*, *hiperinflacja*; – wskazuje na mapie przebieg magistrali węglowej; – przedstawia problemy gospodarcze, z jakimi borykała się Polska po odzyskaniu niepodległości; − omawia strukturę narodowościową i wyznaniową II Rzeczypospolitej; – wymienia reformy rządu Władysława Grabskiego. – charakteryzuje społeczeństwo II Rzeczypospolitej pod względem narodowościowym.	formie rolnej (1920 i 1925), reformy walutowej Władysława Grabskiego (1924), rozpoczęcia budowy Gdyni (1921), rozpoczęcia budowy COP-u (1937); – opisuje sposoby przezwyciężania trudności gospodarczych przez władze II Rzeczypospolitej; – charakteryzuje politykę władz II Rzeczypospolitej wobec Ukraińców.	Władysława Grabskiego na sytuacje gospodarczą II Rzeczypospolitej; – ocenia znaczenie portu gdyńskiego dla gospodarki II Rzeczypospolitej; – ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego; – ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych; – omawia założenia i realizację reformy rolnej; – omawia stosunki polsko– żydowskie; – wyjaśnia, na czym polegać miała asymilacja narodowa i państwowa.
32.	Kultura i nauka II RP	– wyjaśnia znaczenie terminu *analfabetyzm*; − identyfikuje postacie:	– wyjaśnia znaczenie terminów: *ekspresjonizm*, *impresjonizm*;	– wyjaśnia znaczenie terminów: *formizm*, *modernizm*, *funkcjonalizm*;	− wyjaśnia znaczenie terminów: *skamandryci*, *awangarda*;	– ocenia dorobek kultury i nauki polskiej w okresie międzywojen-

		Władysława Reymonta, Stefana Żeromskiego; – wymienia przedstawicieli polskiej literatury w dwudziestoleciu międzywojennym i ich dzieła.	− identyfikuje postacie: Zofii Nałkowskiej, Marii Dąbrowskiej, Witolda Gombrowicza, Juliana Tuwima; – omawia rozwój edukacji w II Rzeczypospolitej; – wymienia nurty, które powstały w malarstwie i architekturze.	− identyfikuje postacie: Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury; – wymienia przedstawicieli nauk matematycznych, twórców filmu i sztuki w Polsce międzywojennej; – wymienia osiągnięcia polskich naukowców w dziedzinie nauk matematycznych.	− identyfikuje postacie: Brunona Schulza, Tadeusza Dołęgi- Mostowicza, Hanki Ordonówny; – wymienia przykłady wyższych uczelni funkcjonujących w II RP; – charakteryzuje kierunki w sztuce i architekturze i literaturze II Rzeczypospolitej.	nym; – wymienia architektów tworzących w okresie II Rzeczypospolitej i ich osiągnięcia.
33.	Schyłek niepodległości	– zna datę paktu Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939); – wymienia sojusze, jakie zawarła Polska w dwudziestoleciu międzywojennym; – przedstawia żądania, jakie III Rzesza wysunęła wobec Polski w 1938 r.	− wyjaśnia znaczenie terminu: *Zaolzie*, *eksterytorialność*; − identyfikuje postacie: Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa, Józefa Becka; − wskazuje na mapie: Zaolzie, obszary, które na mocy paktu Ribbentrop–Mołotow miały przypaść III Rzeszy i ZSRS; – wymienia postanowienia paktu Ribbentrop-	– charakteryzuje stosunki polsko--radzieckie i polsko--niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym; – zna datę zajęcia Zaolzia przez Polskę (2 X 1938); – omawia postawę władz II Rzeczypospolitej wobec żądań niemieckich; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało	– przedstawia przyczyny konfliktu polsko-czechosłowackiego o Zaolzie; − charakteryzuje relacje polsko-brytyjskie i polsko-francuskie w przededniu II wojny światowej; − wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop-Mołotow; – wyjaśnia, jakie cele	– ocenia pozycję II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej; – wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło włączenie Zaolzia do II Rzeczypospolitej; – ocenia postawę rządu polskiego wobec problemu Zaolzia; − wyjaśnia, jaki wpływ miały brytyjskie i francuskie gwarancje dla Pol-

			Mołotow.	zawarcie paktu Ribben-trop– Mołotow.	przyświecały polityce zagranicznej Wielkiej Brytanii i Francji wobec Polski w 1939 r.	ski na politykę Adolfa Hitlera.